

wanneer zij willekeurig wordt, als men haar voor het gerief van de docenten of voor het beperkt, misschien zelfs exclusief houden van de latere maatschappelijke werkkring toepast. In nagenoeg alle gevallen zijn de beweegredenen van andere aard, is er het besef aan de normen van behoorlijke kennis en vaardigheid in de gekozen studierichting niet te mogen afdoen. Bij het uitreiken van rijbewijs en vliegbrevet, weet ieder uit intuïtie wat tegen de bestrijders van het recht tot selectie het juiste standpunt is. Voor academische getuigschriften ligt het niet anders. Men moet tonen iets geleerd te hebben. Natuurlijk zijn er in het verleden dwaze eisen te over gesteld. Locke trok al de noodzaak van Latijn voor toekomstige handelslieden in twijfel. Wat hebben wij vroeger van Javaanse en Surinaamse leerlingen niet gevraagd bij de verschillende takken van onderwijs? Hoe zot gedroegen examinatoren zich niet op „koloniale” universiteiten in Afrika? In Dakar werd in 1961 college over de geschiedenis van de Franse landbouw in de 14e eeuw gegeven. Daarom is het vragen van een prestatie zelf nog niet verwerpelijk, of naar een hedendaagse gedachtengang iets typisch „rechts”, passend in een op het verhogen van productie en winst gebrande samenleving. De stuntelende chirurg, de onhandige tandarts, de oppervlakkige jurist en de enkel van vermoeiende bespraaktheid levende theoloog mogen niet door de mazen van het academisch net glippen. Ricoeur heeft er voor gewaarschuwd, dat als de universiteit haar maatstaven prijs geeft, het bedrijfsleven eigen eisen zal gaan stellen.

Het vraagstuk van de massaliteit is daarmee niet opgelost. Waarschijnlijk kan moeilijk worden volgehouden dat een „big university almost inevitable a poor university” is. Maar het massale dreigt vijand van het „Ueberragende” te zijn. – Jaspers wist het – een studie van de „menigte” harmonieert kwalijk met het streven van universiteiten en hogescholen naar „excellence”. Hier duikt de herstructurering op, door velen als reddingsboei beschouwd zo door vereerders van wijlen Posthumus vanwege diens verdienstelijke werk ten behoeve van een gewijzigde opzet voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek, terwijl anderen ongunstiger oordelen omdat ze niet het vertrouwde opschrift Noord- en Zuidhollandse Reddingsmaatschappij bespeuren, maar hoewel flauw, menen te lezen „Departement van financiën voorlopig nog Kneuterdijk”.

Zelf meen ik dat een allen gelijkelijk bevredigende oplossing onhaalbaar is. Aristoteles sprak reeds uit dat als er maar weinig fluiten te verdelen waren, de besten deze moeten krijgen. Aan het recht om bij harde noodzaak maatregelen ten behoeve der besten te nemen is niet te wrikken. Dit kan op doordachte manier gebeuren. Er is vooreerst na te gaan wat zij die gaan studeren globaal wensen en kunnen bereiken. Moet iedere theoloog een canonicus in knop,